BIRKEN BARNEHAGE

Årsplan

2026–2027

Birkeveien 25D, Landås, Bergen

Årsplanen oppsummert på én side

Årsplanen beskriver barnehagens mål, verdier og pedagogiske arbeid gjennom året. Den forteller hvordan vi legger til rette for lek, læring, danning og omsorg gjennom gode opplevelser i hverdagen. Vi ønsker at årsplanen skal gi dere et innblikk i det vi gjør i barnehagen, og hvordan vi sammen kan skape en trygg og god hverdag for barna. Denne siden gir en introduksjon til hvem vi er, og hva vi skal ha fokus på i det kommende barnehageåret. Videre i årsplanen kan dere lese mer om hvordan vi jobber i barnehagen, og hvorfor vi gjør som vi gjør.

HVEM VI ER

Birken er en liten én-avdelingsbarnehage på Landås. Hos oss kjenner barna alle de voksne godt, og vi er til stede og tett på hele barnegruppen. Det gir en hverdag preget av trygghet, nærhet og tilhørighet, der barna blir sett, hørt og anerkjent for den de er. Uteliv er en viktig del av hverdagen vår. Vi er ute hver dag, uansett vær, og bruker nærmiljøet som en naturlig forlengelse av barnehagen.

FOKUS I ÅRET SOM KOMMER

- **Lesefrø 2026–2028:** Vi har fått vårt eget lille bibliotek i barnehagen, med bøker på norsk og på barnas morsmål som familiene kan låne med hjem. Målet er økt leselyst, språklig utvikling og at fortellingene lever videre i leken. I år ser vi også nærmere på lesevanene våre: hvilke bøker vi leser, når på dagen vi leser, og hvem vi leser for. Når vi leser, stopper vi opp, peker, undrer oss og lar barna bla, kommentere og avbryte. Da blir boken en samtale. For de yngste er nærheten, stemmen og gjentakelsen like viktige som handlingen, og den samme boken kan gjerne leses mange ganger. For flerspråklige barn er morsmålet grunnlaget for å lære flere språk, og derfor betyr det mye at familiene kan lese hjemme på det språket de kan best.
- **Na(tur):** Vi utforsker naturen og nærmiljøet sammen. Selv en tur rett utenfor porten kan bli et stort eventyr. Det viktigste er ikke hvor langt vi går, men hva vi opplever sammen. De yngste utforsker med kroppen og sansene. Vi bruker tid på det som er verdifullt for barna, enten det er en snegle, en gravemaskin, en sølepytt eller en bakke å klatre i. Barnas blikk på verden inviterer oss voksne til å se omgivelsene på nytt. Sammen undrer vi oss, setter ord på det vi opplever, og stiller spørsmål vi kanskje aldri finner svaret på. Vi heier hverandre opp bakkene, og vi trøster og hjelper hverandre opp igjen når noen faller. I år ønsker vi også å bruke bibliotekene i nærmiljøet mer, slik at turene og Lesefrø henger tettere sammen.
- **Barns medvirkning:** Barns medvirkning står sentralt hos oss. Vi er en hverdagsbarnehage som tar utgangspunkt i barnas interesser og behov her og nå. Vi er fleksible og tilpasser planer og aktiviteter underveis i hverdagen, slik at vi kan følge barnas initiativ og gi rom for det som opptar dem. Barn uttrykker seg på ulike måter, og derfor lytter vi til hele barnet: til ord, blikk, lyder, bevegelser og kroppsspråk. Vi legger merke til hva barnet søker mot, hva det trekker seg unna, og hvem og hva som fanger interessen. Gjennom observasjoner prøver vi å forstå hva barnet uttrykker, også når det ikke bruker ord, slik at alle barn blir hørt på egne vilkår. Observasjonene tar vi med til personalmøtet, der vi reflekterer over dem sammen, for det vi ser, er alltid en tolkning av det vi tror barnet formidler. Slik er barnas uttrykk med på å påvirke og utvikle planene, rommene og gruppene våre.

Presentasjon av barnehagen

BARN OG ANSATTE

Birken barnehage er en privat én-avdelingsbarnehage med 14 barn i alderen 0–3 år. Barnegruppens størrelse og sammensetning varierer noe fra år til år, avhengig av aldersfordelingen mellom store og små barn. Barnehagen har sju ansatte i ulike stillingsprosenter:

- 3 barnehagelærere
- 1 pedagogisk medarbeider
- 1 fagarbeider med mastergrad i pedagogikk
- 1 fagarbeider med grunnskolelærerutdanning
- 1 renholder

Den lille gruppen og det stabile personalet gjør det mulig å se hvert barn og bygge sterke relasjoner, både mellom barna og mellom barn og voksne. Hos oss kjenner alle barna alle voksne, og personalet er tett på hele barnegruppen. Det skaper forutsigbarhet, trygghet og god trivsel i hverdagen.

Vi er en barnehage med stort språklig og kulturelt mangfold. Det gir barn og voksne erfaringer med at det finnes mange måter å snakke, tenke og leve på. Mangfoldet er en naturlig del av hverdagen: i hvilke bøker vi leser, hvilke ord vi lærer oss, og i hvordan vi møter hver enkelt familie. Vi støtter barna i å bruke morsmålet sitt, samtidig som vi bygger et felles språk og felles opplevelser på norsk. Vi er opptatt av at alle barn kan kjenne seg igjen i barnehagen og være stolte av det de har med seg hjemmefra. Slik arbeider vi for at hvert barn, og hver familie, opplever tilhørighet hos oss.

Vi har lite vikarbruk. Barna møter de samme, kjente voksne gjennom uken. For små barn er det relasjonen til voksne de kjenner som gjør det trygt å leke, utforske og ta imot trøst, og derfor er stabile voksne noe av det viktigste vi kan tilby.

Vi er en liten barnehage med høy faglig kompetanse. Fem av seks som arbeider med barna, har pedagogisk utdanning på bachelor- eller masternivå. Vi er få i personalgruppen, og derfor henter vi faglig påfyll utenfra. Personalet deltar jevnlig på kurs, fagsamlinger og foredrag, og vi samarbeider med barnehagene i nærmiljøet, blant annet har vi brannvern- og førstehjelpskurs sammen med Kronen barnehage. Slik holder vi kunnskapen vår oppdatert, og barna møter en praksis som utvikler seg med dem.

Vi har også i flere år jobbet med utviklingsarbeid i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet og i regi av Bergen kommune. I perioden 2024–2026 har vi deltatt i:

- **REKOMP** (Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage) – med tema «Dialogisk foreldresamarbeid». Vårt fokusområde var relasjonsbygging ved levering og henting.
- **Kompetanseløype 2025–2026** – med tema «Mangfold, flerspråklig praksis og familiesamarbeid».

REKOMP ble avsluttet i mai 2026, men vi fortsetter å arbeide med temaet foreldresamarbeid, og tar med erfaringene i det videre arbeidet.

Kontaktinformasjon: Birkeveien 25D, 55291420, birkenbhg@gmail.com

Beliggenhet og nærmiljø

Birken barnehage ligger sentralt til på Landås, med Langhaugen videregående skole som nærmeste nabo. Vi har en unik plassering som kombinerer bynær tilgjengelighet med kort vei til natur og grønne områder.

Rundt oss finnes flere barnevennlige turområder og offentlige lekeplasser, som vi bruker aktivt gjennom hele året. Vi benytter blant annet områdene:

- Tveitevannet
- Langhaugen
- Christieparken
- Landås bibliotek og Barnas BibLab på Sletten
- Barnas kulturhus og KODE i sentrum
- Takterrassen på Landås menighets eldresenter
- Fysak (Slettebakken)

Denne nærheten til både byliv og natur gir barna mulighet til å utforske, bevege seg og oppleve variasjon i hverdagen. Vi er ute hver dag, uansett vær, og bruker nærmiljøet som en naturlig forlengelse av barnehagens lærings- og lekeområder.

TAKHAGEN PÅ LANDÅS MENIGHETS ELDRESENTER

Birken barnehage samarbeider med Landås menighets eldresenter, der vi har to store plantekasser på takterrassen. Barna er med på å plante, luke, stelle og høste, og de er veldig opptatt av meitemarkene og småkrypene i jorden. Når det er tid for å høste, smaker vi på det vi har dyrket.

ÅRET SOM HAR GÅTT

I 2025–2026 hadde vi brannvernkurs sammen med Kronen barnehage og konsert sammen med Karusellen barnehage. Vi dro på forestillinger, konserter og andre aktiviteter på Barnas kulturhus og KODE, blant annet en konsert med Hallaisiken på KODE der barna selv var aktive og inkludert. Dette ga barna felles opplevelser som de sang om, snakket om og lekte videre med i barnehagen etterpå. Dette er noe vi ser stort utbytte av, og vi vil føre det videre i det kommende barnehageåret.

Innholdsfortegnelse

Årsplanen oppsummert på én side ..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**

Presentasjon av barnehagen 3

Beliggenhet og nærmiljø 4

Styringsdokumenter 6

- Barnehageloven og rammeplanen 6
- Slik bruker vi årsplanen 6
- Personvern og bilder av barn 6

Vår visjon 7

Vårt verdisyn 7

Omsorg, lek, danning og læring 8

- Omsorg 8
- Lek 8
- Danning 8
- Læring 8

Et trygt og godt barnehagemiljø 10

Medvirkning 12

- Barns medvirkning 12
- Foreldremedvirkning 13
- Laget rundt barnet 14

Overganger 15

Språk – Lesefrø 2026–2028 16

Na(tur) 17

Måltider og matglede 19

Planlegging, vurdering og progresjon 20

- Planlegging og dokumentasjon 20
- Vurdering 20
- Digital praksis 20
- Progresjon 20

Kilder 22

Styringsdokumenter

Barnehageloven og rammeplanen

Birken barnehage drives etter barnehageloven og rammeplanen. Loven sier at barnehagen, i samarbeid og forståelse med hjemmet, skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (barnehageloven § 1). Rammeplanen er en forskrift til loven. Den beskriver nærmere hva barnehagen skal inneholde, og hvilke oppgaver vi har (Rammeplan for barnehagen, 2017).

Slik bruker vi årsplanen

Årsplanen er først og fremst et arbeidsverktøy for de ansatte i barnehagen. I evalueringen av forrige årsplan ønsket personalet å bruke planen mer aktivt. Derfor vil vi ha den liggende fremme, og vi ønsker at den kommer til syne i planene våre og i den daglige dokumentasjonen.

Årsplanen revideres hvert år i samarbeid med foreldre og personale, og den fastsettes av samarbeidsutvalget (barnehageloven § 2). Årsplanen for 2026–2027 ble fastsatt i samarbeidsutvalget 03.11.2026. Samarbeidsutvalget består av A.F og M.B (foreldrerepresentanter) og K.G og T.O (personalet).

Personvern og bilder av barn

Bilder er en viktig del av dokumentasjonen vår, og de gir foreldrene innsikt i barnas hverdag. Samtidig er barnas personvern viktig for oss. Foreldrene bestemmer selv om og hvor bilder av barnet deres kan deles. Valgene gjør de i Kidplan når barnet begynner i barnehagen, og samtykket kan trekkes tilbake når som helst (Datatilsynet, 2020). Vi deler bildene i Kidplan, som er et passordbeskyttet område for foreldrene, og vi sletter dem når barnet slutter hos oss. Barna møter ikke bilder eller annet innhold laget med kunstig intelligens (KI/AI) hos oss, og vi legger ikke inn bilder, navn eller andre opplysninger om barn eller foreldre i KI-verktøy/AI-verktøy.

Vår visjon

«Sammen bygger vi grunnmuren for fremtiden»

Visjonen bygger på formålet i barnehageloven § 1, hvor samarbeid mellom hjem og barnehage er sentralt. Ordet *sammen* viser til betydningen av relasjonen mellom barn, foreldre og ansatte, og hvordan vi sammen legger grunnlaget for barnas trivsel, trygghet og utvikling.
Grunnmuren symboliserer det første fundamentet i barnets liv. Den bygges gjennom trygge relasjoner, lek, omsorg, læring og danning. Vi ser på barna som aktive deltakere i denne prosessen, sammen med engasjerte voksne og foreldre som likeverdige partnere.

Vårt verdisyn

I Birken skal barna få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Vi har som mål at barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser. Alle skal bli sett, hørt og anerkjent uavhengig av alder, funksjonsnivå eller etnisitet. Vi er opptatt av at alle barn, uavhengig av kjønn, har like muligheter til å delta i alle aktiviteter hos oss.

Alle barn skal oppleve mestring, tilhørighet og trygghet gjennom omsorg, lek, læring og danning. Barn er skaper av egen kunnskap og egen identitet i samspill med andre barn og voksne. Barnet er aktivt, kompetent, forskende, undrende, konstruerende, letende og ivrig etter å engasjere seg i verden og i omgivelsene (Askland og Sataøen, 2013, s.15).

Omsorg, lek, danning og læring

Rammeplanen sier at omsorg, lek, danning og læring skal ses i sammenheng. Her beskriver vi hva de fire begrepene betyr i hverdagen i Birken.

Omsorg

Omsorg handler om å forstå hva akkurat dette barnet trenger akkurat nå. Derfor krever omsorg ro og god tid, og den kan ikke gis på samme måte til alle barn (Gitz-Johansen og Rasmussen, 2022). I en liten barnehage der alle de voksne kjenner alle barna, har vi gode muligheter til å se hva hvert enkelt barn trenger gjennom dagen.

Omsorgen viser seg mest i de små øyeblikkene: ved måltidet, i garderoben og når noen skal sove. For de yngste er stell, måltid og søvn en stor del av det pedagogiske arbeidet. Vi er lydhøre for det barnet uttrykker, og møter det med tilstedeværelse og sensitivitet. Barna viser også omsorg for hverandre. Når et barn henter kosedyret til en som gråter, eller stryker en venn på kinnet, er det en omsorgshandling vi legger merke til og setter ord på, og slik støtter vi barnas utvikling av empati (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 3).

Lek

Leken har en egenverdi og en sentral plass hos oss. Barna leker fordi det er gøy og meningsfullt, og samtidig er leken barnas viktigste arena for vennskap, språk og læring.

Vi setter av lange, sammenhengende perioder til lek hver dag, både inne og ute. Personalet er tett på leken: noen ganger som deltakere, andre ganger som støtte i bakgrunnen for barn som trenger hjelp til å komme inn i leken eller bli værende i den. Rommene har ulike lekesoner, og vi observerer hva barna er opptatt av og bytter ut lekene etter det. I små lekegrupper får alle plass i leken.

Å være tett på leken betyr ikke å styre den. Vi ønsker å støtte og berike leken på barnas premisser, og vi vurderer hele tiden vår egen rolle: Når blir leken rikere av at vi deltar, og når gjør vi mest nytte i bakgrunnen (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 3)? Hos de yngste er leken ofte kroppslig og full av gjentakelser. De løper etter hverandre, hopper, gjemmer seg og ler sammen, og slik finner de hverandre og bygger vennskap.

Danning

Danning handler om at barna utvikler seg som mennesker i fellesskap med andre: at de lærer å ta hensyn, si sin mening, lytte til andre og tåle at ikke alle er enige. Hos oss skjer dette i hverdagen, når vi løser konflikter sammen, venter på tur, forhandler om regler i leken og undrer oss over store og små spørsmål.

Danning handler også om å få lov til å være uenig. Når en toåring sier nei, protesterer eller vil gjøre det selv, øver barnet på å kjenne sin egen vilje og gi uttrykk for den. Rammeplanen sier at barna skal utvikle evne til å yte motstand (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 3). Vår oppgave er å ta motstanden på alvor, også når vi ikke kan gi etter, og hjelpe barnet å oppdage at de andre også har en vilje.

Læring

Barna lærer hele dagen, ikke bare når vi har planlagt det. De er naturlig nysgjerrige og undersøker verden med hele kroppen og alle sansene, og mye av det de lærer, lærer de sammen med andre. Her har vi voksne en viktig

rolle, særlig i samtalen. Vi setter ord på det barna gjør og opplever, stiller spørsmål og gir dem tid til å svare (Drugli og Berg-Nielsen, 2019).

Hos oss går store og små på samme avdeling, og barna lærer også av hverandre. De yngste ser på de eldre og prøver selv, og de eldre får vise og hjelpe. Rammeplanen kaller dette et læringsfellesskap, der barna bidrar i egen og andres læring (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 3).

Her har vi malt med skje, gaffel og pensel

Et trygt og godt barnehagemiljø

Alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. Dette er forankret i barnehageloven og stiller tydelige krav til hvordan barnehagen skal arbeide. Å skape et godt psykososialt barnehagemiljø handler om alt vi gjør i barnehagen, i samspillet med barna, i samarbeidet med foreldrene og i relasjonen mellom de ansatte.

BARNEHAGELOVENS BESTEMMELSER

§ 41 oppstiller krav om nulltoleranse mot krenkelser og at alle ansatte må gripe inn og forebygge.

§ 42 blir ofte omtalt som aktivitetsplikten. Den gjør det klart hva de ansatte i barnehagen må gjøre for å sikre at alle barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt. Å krenke et barn er i grunnleggende strid med barnehageansattes rolle og ansvar, det er et grovt tillitsbrudd og helt uakseptabel atferd. Derfor er det innført en skjerpet aktivitetsplikt hvis barn blir krenket av en som jobber i barnehagen.

AKTIVITETSPLIKTEN I BIRKEN

Alle som arbeider hos oss, har plikt til å følge med på hvordan barna har det, og til å gripe inn hvis et barn blir krenket. Får vi mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt, melder vi fra til styrer, også når vi er usikre. Barnehagen undersøker saken snarest, blant annet ved å snakke med barnet, observere og ha dialog med foreldrene. Trengs det tiltak, lager vi en skriftlig plan, og vi vurderer barnets trivsel fortløpende sammen med foreldrene. Tiltakene retter seg først og fremst mot barnehagemiljøet og vår egen praksis, fordi det er vi voksne som har ansvaret for å endre noe, ikke barnet.

Gjennom hele året følger vi et psykososialt årshjul, med et eget tema for hver måned, som trygg oppstart i august og vennskap og lek i februar. Personalet arbeider med delpliktene i rutinen, med observasjon og med case fra hverdagen, og i januar evaluerer vi barnas psykososiale barnehagemiljø midtveis i året. Barna arbeider med følelser, vennskap og grenser gjennom bildebøker, følelseskort og dramatisering.

HVORDAN VI JOBBER FOREBYGGENDE OG INKLUDERENDE

Barnehagens arbeid med det psykososiale miljøet baserer seg på kunnskap om både det enkelte barn og barnegruppen som helhet.

For å kunne gi et godt og tilpasset tilbud, benytter vi oss av systematiske observasjoner, refleksjon og vurdering av egen praksis.

Dette gir grunnlag for målrettet forebyggende arbeid.

I hverdagen betyr det blant annet en forutsigbar dagsrytme, og at vi bruker navnesanger, fellessamlinger og konkreter, slik at alle barn kan være med i fellesskapet, uansett alder og språklige ferdigheter.

Vi jobber også med inkluderende praksis i samarbeidet med hjemmene. Foreldres innsikt og tilbakemeldinger er en viktig del av vår innsats for å sikre at alle barn har det godt.

Vennskap og fellesskap med jevnaldrende er avgjørende for barns utvikling, og for å forebygge mobbing og krenkelser.

Personalets evne til å bygge gode relasjoner til barna, støtte barnas lek og skape trygge overganger er helt sentralt for at barna skal oppleve seg inkludert.

Derfor vektlegger vi at personalet:

- Modellærer empati, vennlighet og respekt
- Hjelper barn å forstå egne og andres følelser
- Styrker barns sosiale ferdigheter og mestring
- Snakker åpent med barna om urettferdighet og ekskludering
- Bruker konkrete verktøy som bøker, bilder og samtalestøtte for å jobbe med tema som vennskap og følelser

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Gjennom 2025–2026 har vi fulgt det psykososiale årshjulet. Personalet opplever rutinen for aktivitetsplikten som tydelig, og vi melder heller én gang for mye enn én gang for lite. Små grupper i overgangene har gitt mer ro. Arbeidet med case og refleksjon har skjerpet blikket vårt for om alle barna er med i fellesskapet, og for at barna som trenger mest støtte, skal ha oss tettest på. Vi har også ryddet i dokumentene våre, slik at planene og rutinene er færre og tydeligere. I 2026–2027 får alle som arbeider i barnehagen opplæring i aktivitetsplikten.

Medvirkning

Medvirkning er viktig for oss i Birken. Vi ønsker at alle barn og foreldre skal få like muligheter til å påvirke barnehagens planer og innhold. Derfor gir vi blant annet ut årsplanen 1. november. På denne måten får også nye barn og foreldrene innflytelse gjennom foreldresamtaler og foreldremøter. Barnets medvirkning blir også bedre ivaretatt når personalet kjenner barnet og foreldrene bedre.

Medvirkning handler ikke om å bestemme, men om at barna erfarer at det de uttrykker, med eller uten ord, blir tatt på alvor og får betydning for det som skjer. Ofte avgjøres det i hverdagens små øyeblikk, i måten vi møter barna på (Bae, 2018). Barna får innflytelse, men vi overlater dem ikke et ansvar de ikke er rustet til å ta (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 4).

Barns medvirkning

HVORDAN IVARETA BARNS MEDVIRKNING?

For å ivareta alle barns medvirkning må vi være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. I planleggingen av barnehagehverdagen legger vi til rette for aktiviteter og lek med utgangspunkt i barnas interesser, undringer, opplevelser og hva de er opptatt av. Våre observasjonsmetoder er først og fremst bilder og praksisfortellinger. Refleksjonen av praksisfortellingene kan bidra til å synliggjøre praksis, åpne for nye forståelser, tolkninger, gjøre noe annerledes og på den måten endre praksis. Samtaler med barna om hva vi har gjort, er også en viktig del av evalueringen i barnehagen. På denne måten har barna innflytelse på det som skjer og deres bidrag blir en del av barnehagens evaluering og videre utvikling. Slik får barna tidlig erfaring med demokrati i praksis.

Alle barn skal oppleve at de får gi uttrykk for sine synspunkter, at de blir hørt, og at de har innflytelse på det som skjer i barnehagen. Når det blir tatt hensyn til barnas interesser og opplevelser, og det samtales omkring dette, vil de i større grad erfare at de påvirker og medvirker i egen hverdag. Dette kan gi en følelse av tilhørighet i felleskapet, bidra til samarbeid samt utvikle barnas forståelse av egne og andres behov.

Personalet skal hjelpe barna å verne om deres integritet. For å klare dette, må vi se barnet som subjekt. Barns rett til medvirkning er lovfestet i Grunnloven §104, Barnehageloven §1 og §3 og FNs Barnekonvensjon artikkel 12.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Gjennom 2025–2026 har barna vært med på å påvirke turmål, lek og innhold i hverdagen. Som en hverdagsbarnehage følger vi det barna er opptatt av her og nå, og bildene vi tar gjennom dagen, viser hvordan barnas initiativ setter retning. I det kommende barnehageåret vil vi jobbe videre med å observere barnegruppen for å fange opp hva barna er opptatt av, og med å bruke bildene i samtaler med barna om det vi har gjort.

Foreldremedvirkning

Foreldremedvirkning betyr at foreldre skal ha mulighet til å ta del i barnehagens virksomhet. Når foreldre deler tanker, erfaringer og perspektiver med oss, gir det barnehagen bedre innsikt i barnas behov og interesser, og styrker det pedagogiske arbeidet.

Et godt samarbeid skjer ikke av seg selv. Det bygges gjennom tillit, respekt og tid. Det er barnehagens ansvar å legge til rette for samarbeid og god dialog, og foreldrene er viktige bidragsytere. Når barn opplever at det er god kontakt mellom hjem og barnehage, skaper det trygghet og tilhørighet for barnet.

HVORDAN VI JOBBER MED FORELDREMEDVIRKNING

I Birken barnehage legger vi til rette for foreldremedvirkning på flere nivåer:

Daglig dialog i hente- og bringesituasjonen er en sentral arena for samarbeid og informasjonsdeling. Vi bruker PBL Kidplan som digital kommunikasjonsplattform, hvor vi deler ukeplaner og dokumentasjon fra barnehagehverdagen. Foreldre tilbys foreldresamtaler to ganger i året, og kan alltid be om ekstra samtaler ved behov.

Foreldre inviteres til å delta i arrangementer som nissemarsj, sommeravslutning, foreldrekaffe og sosiale treff. Vi oppfordrer også foreldre til å dele egne tradisjoner og interesser, slik at barna får møte mangfold og fellesskap i praksis. Foreldre kan gi innspill til planer, innhold og arbeidet i barnehagen gjennom hele året.

FORELDRERÅD OG SAMARBEIDSUTVALG

Foreldrerådet består av alle foreldrene i barnehagen. Her kan foreldrene ta opp saker de er opptatt av, også uten at de ansatte er til stede. Foreldrerådet velger representanter til samarbeidsutvalget (SU), der foreldre og ansatte

er likt representert. SU er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ, og det fastsetter årsplanen (barnehageloven § 4).

På foreldremøtet 31. august 2026 kom foreldrerådet med disse innspillene:

- Flere oppbevarer vogner i barnehagen, og foreldrene ønsket en presenning over vognene når det regner. Det har vi gjort, og nå undersøker vi mulighetene for en løsning som skjermer bedre mot været, men som samtidig slipper inn lys.
- Foreldrene tok opp innestemme og et rolig innemiljø, og ønsker at hjem og barnehage arbeider med det sammen. Vi demper lyden med myke materialer, som duk på bordene, matter på gulvet og filtknotter under møblene. En del av lekene ligger i tøyposer, og lekekassene har filt i bunnen. Barna leker i mindre grupper, og vi snakker med dem om forskjellen på innestemme og utestemme. Når hjem og barnehage snakker om dette på samme måte, blir det lettere for barna.
- Foreldrene ønsker lekegrupper satt sammen etter alder, for å styrke relasjonene mellom barn som er jevngamle. Aldersinndelte lekegrupper har vi hatt en stund, og vi fortsetter med dem i år.

Innspillene tar vi med oss i planleggingen og prioriteringene gjennom året.

EVALUERING AV UTVIKLINGSARBEIDET

I REKOMP 2024–2026 arbeidet vi sammen med Høgskulen på Vestlandet med problemstillingen: Hvordan styrke personalets praksis og forståelse for sin yrkesrolle i samarbeid med foreldre i hente- og bringesituasjoner? Vi har øvd på å ta initiativ til samtale med alle foreldre, også dem som ikke tar kontakt selv, og på å dele konkrete opplevelser fra barnets dag og ikke bare praktisk informasjon. Underveis arbeidet vi også med bruk av tolk, personvern, kroppsspråk og kultursensitivitet. Praksisfortellinger, case og felles refleksjon har vært de viktigste arbeidsmåtene. På en planleggingsdag gikk vi veien fra porten til garderoben med foreldrenes øyne, og på foreldremøtet hadde vi et faglig innlegg og gruppesamtaler der foreldrene kom med innspill. Parallelt deltok vi i Bergen kommunes kompetanseløype «Mangfold, flerspråklig praksis og familiesamarbeid i krysskulturell kontekst», som også har vært en viktig læringsarena for personalet.

Personalet opplever i dag større trygghet i samtaler med foreldrene, og er mer bevisst på egen rolle, toneleie og kroppsspråk. Vi har lært at mye av det vi opplever som «naturlig», er kulturelt betinget, og at familier kan ha ulike forventninger til barnehagen. På foreldremøtet i oktober 2025 fortalte foreldrene at de opplever personalet som imøtekommende og trygge, og flere beskrev Birken som en «drømmebarnehage». Videre ønsker vi å prioritere tid til samtaler i hverdagen og bruke bilder mer aktivt i møtet med foreldrene. Foreldresamarbeid er ikke lenger et eget prosjekt, men en del av hverdagen vår.

Laget rundt barnet

Barnehagen samarbeider med helsestasjonen, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og andre kommunale tjenester, slik at barn og familier får et helhetlig tilbud (barnehageloven § 2 b). Sammen med foreldrene blir vi et lag rundt barnet, der vi kan finne gode løsninger tidlig.

Fra januar 2026 er de spesialpedagogiske tjenestene i Bergen kommune samlet i Etat for tilrettelagt oppvekst. Målet er å komme tettere på barnehagene og gi raskere hjelp (Bergen kommune, 2026). Barnehagen har nå en fast spesialpedagog, som blir kjent med barna og personalet, og vi kan ta opp det vi undrer oss over tidlig. Det gir kortere vei til råd og hjelp, og bedre sammenheng for barnet og foreldrene.

Overganger

Gode overganger er viktige for at barn skal oppleve trygghet, forutsigbarhet og sammenheng i hverdagen. Vi jobber derfor systematisk for å støtte barna i situasjoner som kan være nye eller utfordrende, slik at hver overgang blir så god som mulig for både barn og foreldre. Barnegruppen består i år av barn i alderen 0–3 år. Overgang til skole er derfor ikke aktuelt i denne årsplanperioden.

OVERGANG FRA HJEM TIL BARNEHAGE (TILVENNING)

Når barn begynner i barnehage, er det viktig at barnet får tid og støtte til å bli kjent og trygg i nye omgivelser. Barnet og foreldrene møtes av en fast voksen som følger dem tett den første tiden. Tilvenningen er like individuell som barnet og familien. Det er ikke bare barnet som skal bli kjent med barnehagen. Foreldrene skal også bli kjent med oss, og vi skal bli kjent med familien. Hvor lang tid det tar, avtaler vi med hver familie, og vi justerer underveis. Vi oppfordrer foreldrene til å ta kontakt før oppstart, slik at vi kan avtale besøksdager i forkant av tilvenningen.

I tilvenningsperioden er barnet i små og rolige grupper, med kjente voksne tett på i lek og samspill. Vi tilpasser dagen etter barnets rutiner for søvn, måltid og pauser, og vi snakker med foreldrene hver dag om hvordan barnet har det. Målet er at barnet knytter seg til en eller flere voksne og får en trygg og god start i barnehagen (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 6). Den tryggheten er grunnlaget for at barnet etter hvert tør å utforske, leke og bli kjent med de andre barna.

OVERGANGER GJENNOM DAGEN

Vi har tydelige og forutsigbare rutiner som hjelper barna å forstå hva som skjer nå, og hva som skal skje videre. De voksne er tett på barna i overgangssituasjoner og veileder dem i overgangen fra én aktivitet til en annen, slik at dagen oppleves rolig og trygg.

OVERGANG TIL NY BARNEHAGE

Når barn skal slutte i Birken, forbereder vi barnegruppen og gir barnet god anledning til å ta avskjed. Ved bytte til ny barnehage skjer informasjonsutveksling etter samtykke fra foreldrene, slik at barnet får en god overgang videre. Barna lager gjerne tegninger til den som skal slutte, og vi setter av ekstra tid til barn som savner en venn.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Gjennom 2025–2026 har vi erfart at tilvenning er en gjensidig prosess, der barnet, foreldrene og personalet blir kjent med hverandre. Tiden det tar, varierer fra familie til familie, og det tar vi med oss videre når nye barn begynner hos oss.

Språk – Lesefrø 2026–2028

Språk utvikles i samspill med andre, for eksempel i lek, i samtaler og i utforskende aktiviteter. Derfor legger vi til rette for et språkmiljø der barna får uttrykke seg på ulike måter, med og uten ord. Dette er særlig viktig for barn som ennå ikke behersker fellesspråket i barnehagen, eller som har behov for mer tid og støtte i sin språkutvikling. Alle barn skal oppleve at deres uttrykk blir sett, hørt og tatt på alvor.

I praksis betyr det at vi jobber med begreper i hverdagssituasjoner, som ved måltidene, i garderoben og på tur. Vi bruker konkreter, bildestøtte, kroppsspråk og tegn-til-tale, slik at alle kan forstå og bli forstått. Vi deltar i leken og setter ord på handlinger, følelser og intensjoner. I samlingsstundene synger vi og bruker rim og regler, som styrker både den språklige bevisstheten og fellesskapet. Vi gir også rom for at barna leker med språket gjennom tullesnakk, fantasilek og rytmer.

LESEFRØ

Lesefrø er et samarbeid med Bergen Offentlige Bibliotek, som låner oss femti bøker på norsk og på morsmålene i barnegruppen. Familiene kan låne bøkene med hjem, slik at barna møter de samme fortellingene både i barnehagen og hjemme. Målet er at barna får glede av bøker, og at de lærer nye ord og begreper gjennom dem. Lesing på morsmålet er også med på å styrke norsken. Når barnet kjenner et ord eller et begrep på morsmålet, er det lettere å lære det på norsk (Rydland, 2026). Derfor oppfordrer vi foreldrene til å lese og snakke med barnet på det språket de er tryggest på. Vi ønsker at språkene i barnegruppen blir en berikelse for hele fellesskapet (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 3).

I barnehagen leser vi i små grupper og snakker sammen om det vi leser, for det er i samtalene rundt boka at barna lærer mest. Når flere barn har hørt den samme fortellingen, kan vi bygge videre på den i lek, samtaler, kreative aktiviteter og på tur. Vi fører en enkel utlånsliste, og i år ser vi også på våre egne lesevaner, slik at alle barna får lesestunder.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Gjennom 2025–2026 har vi sett at mange av barna hos oss er glade i bøker. Derfor startet vi med Lesefrø høsten 2026, som en del av språksatsingen vår. Vi ønsker å fordype oss i dette arbeidet gjennom 2026–2028, slik at kunnskapen vi får, gjenspeiles i hverdagen vår. Vi vil følge med på hvordan utlånet og lesestundene fungerer, og justere underveis.

Na(tur)

I år har turgruppen et ekstra fokus på naturen og nærmiljøet gjennom prosjektet Na(tur). Vi vil utforske og bruke nærmiljøet vårt mer aktivt, og gi barna mulighet til å oppleve, undre seg over og lære gjennom naturen og omgivelsene rundt oss. Vi ønsker også å gå oftere til bibliotekene i nærmiljøet, slik at Na(tur) og Lesefrø møtes. For oss handler det ikke bare om å «gå på tur», men om å bruke naturen aktivt som en læringsarena for lek, relasjoner, bevegelse og undring.

I naturen får barna klatre, hoppe, krype og balansere, og røtter, bakker og steiner gir kroppen andre utfordringer enn gulvet inne. De utforsker og lærer begreper, som vått og tørt, tungt og lett, mykt og hardt. De øver seg på å vente på tur, hjelpe hverandre og dele opplevelser, og de lærer å ta vare på naturen, for eksempel ved å rydde søppel og se på dyrene uten å forstyrre dem.

Rammeplanen omtaler naturen som en arena for lek, undring, utforsking og læring (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 9). For oss betyr det at barna først får gjøre sine egne erfaringer, og at vi voksne er medforskende. Vi følger det barna blir opptatt av, gir dem tid til å stille spørsmål og lage sine egne forklaringer, og setter ord på det vi ser sammen.

Vi har faste turdager mandag og torsdag, så langt det lar seg gjøre. Området rett utenfor porten bruker vi som en utvidelse av uteområdet vårt. Der kan også de yngste utforske i sitt eget tempo, og vi trenger ikke gå langt for å

finne noe å undre oss over. Andre dager går vi lenger, for eksempel til Tveitevannet eller Christieparken, og da tilpasser vi lengden og tempoet etter barna.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Natur og nærmiljø var en satsing også i 2025–2026, og foreldrene trakk fram som positivt at de yngste er med på tur. Vi har erfart at turene ikke trenger å være lange for å gi gode opplevelser, og at området rett utenfor porten gir mange muligheter. Det tar vi med oss videre i Na(tur).

Måltider og matglede

Rammeplanen sier at måltidene skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 1). Det er også en pedagogisk arena, der barna øver på å vente på tur, smake på noe nytt og rydde av bordet etter seg (Helsedirektoratet, 2018). Barna sitter i faste bordgrupper, og vi voksne spiser sammen med barna og er en del av samtalen. Vi lytter til det barna er opptatt av, slik at samtalen handler om mer enn å spise opp.

Foreldrene sender med matboks til frokost og lunsj. Frokosten er fra kl. 08.00 til 09.00. Til frukt- og grøntmåltidet har hvert barn med en frukt eller en grønnsak hver dag. Vi deler den opp sammen med barna og legger alt på felles fat, slik at måltidet blir smakfullt og variert, og barna får smake på mer enn det de selv hadde med.

Når maten kommer hjemmefra, vet foreldrene hva barnet spiser, og det er enkelt å ta hensyn til allergier, kosthold og familienes tradisjoner. Matboksene gir oss også mye å snakke om. Barna ser at vi spiser ulikt, og de blir nysgjerrige på hverandres mat.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Etter ønske fra foreldrene på høstens foreldremøte har vi utvidet frokosten, slik at den nå varer til kl. 09.00 og familiene får bedre tid om morgenen.

Planlegging, vurdering og progresjon

Planlegging og dokumentasjon

Planleggingen gir oss grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk. Ut fra årsplanen lager vi planer for kortere og lengre perioder. Samtidig er det viktig for oss at planene er levende og fleksible. Vi gir plass til her og nå-planer, og vi justerer planene underveis etter barnas interesser og behov.

I Birken barnehage dokumenterer vi hverdagssituasjoner for å få innsikt i barnas trivsel, lek, læring og relasjoner. Dokumentasjon gjør praksisen synlig for både personalet og foreldrene, og hjelper oss å se hva barna viser interesse for og hvordan de deltar i lek og fellesskap. Vi bruker blant annet observasjoner, praksisfortellinger, bilder og beskrivelser i Kidplan, samt innspill fra foreldre og samtaler med barna. Dokumentasjonen danner grunnlag for refleksjon og vurdering i personalgruppen.

Dokumentasjon er sjelden helt objektiv. Det vi legger merke til, og hvordan vi tolker det, preger det vi dokumenterer. Derfor prøver vi å ha et etisk blikk på det vi dokumenterer, og barna har rett til vern om sin personlige integritet (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 7). Før vi deler et bilde eller en fortelling, spør vi oss om barnet selv ville ønsket at dette ble vist frem. Vi dokumenterer først og fremst vårt eget arbeid, ikke det enkelte barnet.

Vurdering

Vurdering er en kontinuerlig del av det pedagogiske arbeidet i Birken barnehage. Personalet reflekterer jevnlig over erfaringer og dokumentasjon for å undersøke om lek- og læringsmiljøet, samspillet og organiseringen støtter barnas trivsel og utvikling på en god måte. Grunnlaget er observasjonene vi gjør i hverdagen, som vi drøfter på personalmøter og planleggingsdager.

Digital praksis

Birken er en barnehage med lav skjermbruk, i tråd med rådet om å begrense skjermbruk sterkt for barn under to år (NOU 2024: 20). Vi voksne bruker skjerm til å registrere informasjon i Kidplan og til å dokumentere dagene våre med bilder. Når vi bruker digitale verktøy, gjør vi det sammen med barna, for eksempel når vi hører på lydbok i små grupper og snakker om det vi har hørt, eller når barna selv tar bilder av noe de er opptatt av (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 8). I år vil vi også ta i bruk en enkel robot som barna programmerer med knapper. Barna får prøve digitale verktøy, og vi snakker sammen om hvordan vi bruker dem på en god måte.

Progresjon

Progresjon handler om at barna opplever utvikling og mestring ut fra sine forutsetninger. Vi følger barnas verbale og kroppslige uttrykk og bygger videre på det barna viser interesse for, slik at de både får trygghet i det de kan og utfordringer å strekke seg mot.

Progresjon betyr ikke at alt skal være nytt. De yngste lærer gjennom gjentakelse og gjenkjennelse: den samme boken, den samme sangen og den samme turen mange ganger. Ofte oppdager de noe de ikke så sist. Derfor gir vi

tid til fordypning før vi går videre, og vi ser etter det neste lille steget barnet er klart for (Rammeplan for barnehagen, 2017, kap. 8).

Med den samme boken peker de yngste og setter ord på bildene, mens de eldste forteller hva som skjer, og fyller inn ord og setninger de kjenner igjen.

Progresjonsplanen vår dekker alle fagområdene i rammeplanen og brukes som et støtteverktøy slik at barna får varierte erfaringer gjennom året, i et fellesskap der alle kan bidra og utvikle seg i eget tempo.

EVALUERING: DETTE TAR VI MED OSS VIDERE

Personalet ønsket å bruke årsplanen mer aktivt i hverdagen. Derfor har hvert kapittel i år fått en kort evaluering, som vi tar med oss inn i planleggingen av neste år.

Kilder

- Askland, L. og Sataøen, S. O. (2013). Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Bae, B. (2018). Politikk, lek og læring. Barnehageliv fra mange kanter. Fagbokforlaget.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet 8. oktober 2026 fra lovdata.no
- Bergen kommune. (2026, 2. mars). Ny etat skal gi bedre hjelp til barn og unge [Nyhetsartikkel]. https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/barnehage-og-skole/ny-etat-skal-gi-bedre-hjelp-til-barn-og-unge
- Datatilsynet. (2020). Bilder av barn [Veiledning]. Hentet 8. oktober 2026 fra datatilsynet.no
- Drugli, M. B. og Berg-Nielsen, T. S. (2019). Samspillskvalitet mellom ansatte og små barn (1–3 år) i norske barnehager (dagtilbud). Paideia, 17, 37–47.
- Gitz-Johansen, T. og Rasmussen, K. (2022). Pædagogers forståelse af omsorg – i daginstitutioners almindelige hverdag. Forskning i Pædagogers Profession og Uddannelse, 6(2). https://doi.org/10.7146/fppu.v6i2.134279
- Helsedirektoratet. (2018). Mat og måltider i barnehagen. Nasjonal faglig retningslinje. Hentet 19. oktober 2026 fra helsedirektoratet.no
- NOU 2024: 20. (2024). Det digitale (i) livet: Balansert oppvekst i skjermenes tid. Kunnskapsdepartementet.
- Rammeplan for barnehagen. (2017). Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (FOR-2017-04-24-487). Kunnskapsdepartementet.
- Rydland, V. (2026). Språk og lesing i førskolealder. Notat til lesekommisjonen. Hentet 25. oktober 2026 fra regjeringen.no

Årsplanen ble godkjent av barnehagens samarbeidsutvalg (SU) 03.11.2026.